Valtiovarainministeriö
Rahoitusmarkkinaosasto

Muistio VM042:00/2015
23.02.2016

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: HE 3/2016 vp – valtiovarainministeriön kommentit asiantuntijakuulemisen johdosta

Hallitus on antanut 4.2.2016 eduskunnalle esityksen laeiksi sijoitusrahastolain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta, HE 3/2016 vp.

Valtiovarainministeriö esittää talousvaliokunnassa 16.2.2016 asiantuntijana kuultujen seuraavien tahojen lausuntojen ja esitettyjen kysymysten johdosta seuraavaa:

Oikeusministeriö (OM)

1) OM ehdottaa 1. lakiehdotuksen 144 b §:n 2 momentin 2 ja 4 kohtien sanamuotoa parannettavaksi siten, että kohtien sanamuodoista käy selkeästi ilmi, että toimiluvan myöntämisen väärien ja harhaanjohtavien tietojen perusteella tulee olla seurausta toimiluvan hakijan vastuupiirissä olevasta väärien tai harhaanjohtavien tietojen ilmoittamisesta hakemuksessa.

2) OM viittaa meneillä olevaan hankkeeseen, jossa selvitetään rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten sääntelytapojen ja määräämismenettelyn mahdolliset puutteet ja selkeytetään asiaa koskeva sääntely. Perustuslakivaliokunta on kehottanut valtioneuvostoa selvittämään, onko asiassa tarvetta yhtenäisempään sääntelyyn ja ovatko nykyiset sääntelyratkaisut kaikilta osin perusteltuja (PeVL 9/2012 vp). OM:n käsityksen mukaan ennen selvityksen valmistumista useiden miljoonien eurojen suuruisista seuraamuksista säätämiseen kansallisen harkinnan perusteella erityisesti luonnollisten henkilöiden osalta on syytä suhtautua pidättyvästi.

VM:n kanta.

1) VM pitää 1. lakiehdotuksen 144 b §:n 2 momentin 2 ja 4 kohdan sanamuodon parantamista aiheellisena. Kohdat tulisi kirjoittaa seuraavasti (muutos kursiivilla):

> 2) 5 a §:n 1 momentin ja 5 b §:n 1 momentin säännökset rahastoyhtiön toimilupaa haettaessa ilmoitetuista tiedoista, jos toimilupa on myönnetty *hakijan antamien* väärien tai harhaanjohtavien tietojen perusteella,
>
> 4) 9 §:n 1 momentin ja 9 a §:n 1 momentin säännökset säilytysyhteisön toimilupaa haettaessa ilmoitetuista tiedoista, jos toimilupa on myönnetty *hakijan antamien* väärien tai harhaanjohtavien tietojen perusteella;

2) VM toteaa sijoitusrahastodirektiivin edellyttävän, että jos velvoitteita sovelletaan yhteissijoitusyrityksiin, rahastoyhtiöihin tai säilytysyhteisöihin, hallinnollisia seuraamuksia tai muita hallinnollisia toimenpiteitä voidaan siinä tapauksessa, että rikkominen kohdistuu tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettuihin kansallisiin säännöksiin, soveltaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti ylimmän hallintoelimen jäseniin ja muihin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat kansallisen lainsäädännön nojalla vastuussa rikkomisesta (99 artiklan 5 kohta). Vastaava säännös sisältyy luottolaitosdirektiiviin 2013/36/EU (65 artiklan 1 kohta).

Luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin lisättiin säännös, jonka mukaan seuraamusmaksu voidaan määrätä oikeushenkilölle määrättävän seuraamusmaksun lisäksi tai sen sijasta sellaiselle oikeushenkilön johtoon kuuluvalle henkilölle, jonka velvollisuuksien vastainen edellä tässä pykälässä säädetty teko tai laiminlyönti on. Kyseiselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun edellytyksenä on, että henkilö on merkittävällä tavalla myötävaikuttanut tekoon tai laiminlyöntiin. Säännös on kumottu luottolaitostoiminnasta annetusta laista ja siirretty Finanssivalvonnasta annettuun lakiin Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (1279/2015) (40 §:n 4 momentti). Pykälässä säädetyt edellytykset johtoon kuuluvan luonnollisen henkilön vastuun osalta rajaavat mahdollisen seuraamuksen soveltamisalaa ja ovat osoitus siitä, että direktiivien täytäntöönpanon yhteydessä kansallista harkintaa on käytetty OM:n ehdottamalla tavalla pidättyväisesti.

Voimassa olevan sääntelyn ja jäsenvaltiolle kuuluvan sijoitusrahastodirektiivin voimaan saattamiseen liittyvän velvollisuuden perusteella VM katsoo, ettei ole aihetta muuttaa lakiehdotuksia. VM toteaa, että Finanssivalvonnasta annetun lain mukaan Finanssivalvonta määrää seuraamusmaksun, jos se on suuruudeltaan enintään miljoona euroa. Muussa tapauksessa seuraamusmaksun määrää Finanssivalvonnan esityksestä markkinaoikeus.

Finanssivalvonta (Fiva)

Fiva esittää seuraavia lakiteknisiä korjauksia.

Fiva:n mielestä sijoitusrahastolain 26 b §:n 3 ja 4 momentin ja 1. lakiehdotuksen 31 h §.n välillä vallitsee tulkintaepäselvyys, minkä vuoksi se esittää 26 b §:ää tarkistettavaksi.

VM:n kanta. VM ei pidä ehdotusta aiheellisena. Uuden 31 h §:n mukaan säilytysyhteisö voisi harjoittaa kyseisessä pykälässä tarkoitettua toimintaa sen estämättä, mitä 26 b §:n 3 momentissa säädetään, jos tehtävien hoitaminen on järjestetty 31 h §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisesti. VM:n mielestä tulkintaepäselvyyttä ei ole.

Fiva esittää 1. lakiehdotuksen 144 b §:n 1 momentin 3 kohtaa tarkistettavaksi vastaamaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (20 luvun 1 §) ja sijoituspalvelulain (15 luvun 2 kohta) seuraamusmaksua koskevia säännöksiä, joissa muun muassa vakavaraisuussääntelyn rikkominen ei kuulu seuraamusmaksun soveltamisalan piiriin.

VM:n kanta. VM pitää korjausehdotusta aiheellisena. 1. lakiehdotuksen 144 b §:n 1 momentin 3 kohta tulisi kirjoittaa seuraavasti (muutos kursiivilla):

> 3) *30 a §:n säännökset rahastoyhtiön riskien hallinnasta ja 30 b §:n säännökset maksuvalmiutta koskevasta vaatimuksesta*;

Fiva esittää 2. lakiehdotuksen 24 §:ään ehdotettua muutosta vastaavan muutoksen tekemistä Finanssivalvonnasta annetun lain 18 §:ään, joka koskee Fiva:n oikeutta saada tietoja valvottavalta ja muulta finanssimarkkinoilla toimivalta.

VM:n kanta. VM ei pidä muutosta aiheellisena. Lain 18 §:n mukaan valvottavan ja muun finanssimarkkinoilla toimivan on salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä toimitettava Finanssivalvonnalle sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen Finanssivalvonnalle laissa

säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Pykälässä säädetään Finanssivalvonnan yleisestä tietojensaantioikeudesta. VM katsoo, että 24 §:ssä tarkoitetut asiakirjat, tallenteet ja muut tietoliikennetiedot, jotka alkuperäisinä, jäljennöksinä tai muussa muodossa voidaan toimittaa Finanssivalvonnalle, ovat 18 §:ssä tarkoitettuja tietoja ja selvityksiä, jotka Finanssivalvonnalla on oikeus saada yleisen tietojensaantioikeuden nojalla. Lain 18 §:ssä ei ole tarkoituksenmukaista yksilöidä tietoja ja selvityksiä, jotka Finanssivalvonnalla on oikeus saada eikä sitä, missä muodossa tiedot ja selvitykset on toimitettava.

Fiva vastustaa 2. lakiehdotuksen 41 §:n 2 momentissa ehdotettua muotoilua ”muille henkilöille aiheutettu vahinko” ja ehdottaa, että säännös säilyy tältä osin nykyisessä muodossaan, jossa puhutaan yleisesti lainvastaisella menettelyllä aiheutetusta vahingosta.

VM:n kanta. VM pitää ehdotusta aiheellisena. Momentti tulisi kirjoittaa seuraavasti (muutos kursiivilla):

Seuraamusmaksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä saavutettu hyöty *ja sillä aiheutettu vahinko*, jos ne ovat määritettävissä, tekijän yhteistyö Finanssivalvonnan kanssa asian selvittämiseksi ja toimenpiteet rikkomisen toistumisen estämiseksi, aiemmat finanssimarkkinoita koskeviin säännöksiin kohdistuneet rikkomukset ja laiminlyönnit sekä menettelyn mahdolliset vaikutukset rahoitusjärjestelmän vakaudelle.

Fiva toteaa, että 2. lakiehdotuksen 44 ja 44 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi viittaukset sijoitusrahastolain 18 j ja 122 §:ssä tarkoitettuihin Fiva:n päätöksiin. Fiva:n mielestä ehdotus on liian suppea, koska sillä on useiden eri finanssisektorin lakien nojalla valtuus tehdä erilaisia kielto- ja muita turvaamistoimen kaltaisia valvontapäätöksiä. Säännös tulisi Fiva:n mielestä kirjoittaa yleisempään muotoon.

VM:n kanta. Esityksen 2. lakiehdotuksessa ei ehdoteta 44 §:n muuttamista. Fiva:n kommentilla tarkoitetaan ilmeisesti 44 §:n sijasta 43 §:n muuttamista, joka koskee hallinnollisten seuraamusten julkistamista. VM toteaa, että esityksen tarkoituksena on saattaa voimaan sijoitusrahastodirektiivin edellyttämät muutokset kansalliseen lakiin. Direktiivin 99 artiklan 6 kohdassa luetellaan ne hallinnolliset toimenpiteet, joita ainakin on voitava soveltaa säännösten rikkomisiin. Direktiivi edellyttää myös hallinnollista toimenpidettä koskevien päätösten julkistamista, minkä vuoksi pykälän soveltamisala laajennetaan koskemaan edellä mainitussa 6 kohdassa tarkoitettuja muita hallinnollisia toimenpiteitä vastaavia Fiva:n päätöksiä. Näitä ovat Finanssivalvonnasta annetun lain 26-29, 33 ja 33 a §:ssä tarkoitetut päätökset, jotka koskevat toimiluvan perumista, toimiluvan mukaisen toiminnan rajoittamista, johdon toiminnan rajoittamista, asiamiehen asettamista, toimeenpanokieltoa ja oikaisukehotusta sekä uhkasakon asettamista. Direktiivin 99 artiklan 6 kohdan c alakohdan mukaan toimenpiteellä tarkoitetaan yhteissijoitusyrityksen tai rahastoyhtiön toimiluvan keskeyttämistä tai peruuttamista. Säännös tarkoittaa paitsi rahastoyhtiön toimiluvan perumista niin myös sijoitusrahastolaissa tarkoitetun sijoitusrahaston lakkauttamista. Sijoitusrahaston lakkauttamisesta säädetään sijoitusrahastolaissa, minkä vuoksi kyseisen lain 18 j ja 122 § ehdotetaan sisällytettäväksi 43 §:n soveltamisalaan (43 §:n 4 momentti).

Sijoitusrahastodirektiivin 99 e artiklassa säädetään seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevien tietojen toimittamisesta arvopaperimarkkinaviranomaiselle. Tiedot on toimitettava 99 artiklan mukaisesti määrätyistä seuraamuksista ja toimenpiteistä. Tietojen toimittamisesta Euroopan arvopaperimarkki-

naviranomaiselle säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 44 a §:ssä. Pykälää sovelletaan sen 2 momentin mukaan myös seuraamukseen rinnastettavaan toimenpiteeseen. Momentissa ehdotetaan lueteltavaksi hallinnollisia toimenpiteitä koskevat säännökset 43 §:ää vastaavasti. Säännös koskee edelleen laajasti Finanssivalvonnan valvottavia. VM ei näe aiheelliseksi muuttaa esitystä.

Finanssialan Keskusliitto FK

FK ehdottaa sijoitusrahastolain 38 §:n kumoamista. FK katsoo, että komission 17.12.2015 hyväksymässä ehdotuksessa komission delegoiduksi asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täydentämiseksi säilytysyhteisön velvollisuuksien osalta olevat säännökset, jotka täydentävät sijoitusrahastodirektiivin 22 artiklan 3 kohdan b alakohtaa, ovat päällekkäiset sijoitusrahastolain 38 §:n kanssa, jossa säädetään rahasto-osuuden arvonlaskennan oikeellisuuden tarkastamisesta.

FK ehdottaa palkitsemista koskevan siirtymäsäännöksen muuttamista niin, että palkitsemista koskevia säännöksiä noudatetaan vuoden 2017 alusta lähtien määräytyvään palkintaan ja rahastoesitteen päivitysvelvollisuus kytketään esitteen seuraavan säännönmukaisen päivitysvelvollisuuden yhteyteen.

VM:n kanta. VM ei pidä ehdotusta 38 §:n kumoamisesta aiheellisena. VM:n mielestä edellä mainitun säädösehdotuksen 5 artiklan säännökset eivät ole päällekkäiset sijoitusrahastolain 38 §:n kanssa. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan sijoitusrahaston arvonmääritystä koskevat säännöt kuuluvat kansallisen sääntelyn alaan (85 artikla). Tähän sääntelyyn kuuluu 38 §:n mukainen tilintarkastajan suorittama rahasto-osuuden arvonlaskennan oikeellisuuden tarkastaminen vähintään kuusi kertaa vuodessa. Pykälään sisältyy poikkeus, joka koskee kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin varojaan sijoittavaa erikoissijoitusrahastoa, jonka rahasto-osuuden arvon laskennan oikeellisuus on tarkastettava vuosittain tilintarkastuksen yhteydessä. Sijoitusrahastolain 38 § koskee lain 3 a §:n nojalla muita erikoissijoitusrahastoja.

VM:n mielestä komission delegoidun asetuksen 5 artiklan mukaan säilytysyhteisön on varmistettava, että rahastoyhtiöllä on arvonlaskennan suorittamiseksi tarvittavat asianmukaiset prosessit ja että niitä sovelletaan kansallisten säännösten mukaisesti suoritettuun arvonmääritykseen. Säännös ei korvaa sijoitusrahastolain 38 §:ää, jonka mukaisessa tarkastuksessa huomioidaan tositteiden ja kirjausten yhdenmukaisuus ja laskennan lopputuloksen oikeellisuus ja verifioidaan siten ulkopuolisen tilintarkastuksen toimesta, että laskentaprosessia on asianmukaisesti noudatettu. Asetusehdotuksen 5 artikla ei aseta säilytysyhteisölle velvollisuutta arvonmäärityksen oikeellisuuden tarkastamiseen 38 §:ää vastaavasti.

VM pitää FK:n korjausehdotuksia siirtymäsäännöksiin aiheellisina.

Tietosuojavaltuutetun toimisto (Tietosuojavaltuutettu)

1) Rekisteröidyn tarkastusoikeus

Tietosuojavaltuutetun lausunnon mukaan ”rekisteröidyn oikeus tarkastaa itseään koskevat tiedot on vahva henkilötietojen käsittelyyn liittyvä pääsääntö, josta säädetään henkilötietolain 26-28 §:ssä. Se, että rekisteröidyllä ei olisi tarkastusoikeutta omiin tietoihinsa tarkoittaisi, ettei tämä saisi tietää

edes sitä, onko hänestä tehty ilmoitusta vai ei. Esityksestä ei ilmene, miksi siinä on päädytty näin täydelliseen rekisteröidyn tiedollisten oikeuksien rajoittamiseen. Ilmiannon tekijän henkilöllisyyden suojaaminen ei tätä aina edellytä. Joka tapauksessa on syytä arvioida perusoikeuksien toteutuminen, kun erityislaissa suunnitellaan poikettavan henkilötietojen suojaan kuuluvasta jokaisen oikeudesta tulla informoiduksi tietojensa käsittelystä ja tarkastaa tietonsa.”

Tietosuojavaltuutettu toteaa tarkastusoikeuden lisärajoittamisesta muun muassa, että ”jos lainsäätäjä arvioi, että henkilötietolain 27§:ssä jo säädetyt tarkastusoikeuden rajoitusmahdollisuudet eivät kaikissa tapauksissa ole riittäviä, sijoitusrahastolakiin voitaisiin lisätä uusi rajoitusperuste. Esimerkiksi, että tarkastusoikeutta ei ole, jos tiedon antaminen saattaisi haitata rikoksiin rinnastettavien laiminlyöntien ja rikkomisten ehkäisemistä tai selvittämistä. Tätä sijoitusrahastolain kohtaa voitaisiin soveltaa henkilötietolain 27 §:ssä säädettyjen rajoitusperusteiden ohella.”

Tietosuojavaltuutettu ei kannata sitä, että erityislainsäädäntöön otetaan merkittäviä poikkeuksia henkilötietolaissa jo säänneltyyn tarkastusoikeuteen ilman, että poikkeukselle on esitetty vahvoja perusteita. Lausunnossa viitataan tietosuojavaltuutetun toimiston erittäin niukkoihin resursseihin.

Tietosuojavaltuutetun mielestä sijoitusrahastolaissa olisi syytä säätää onko ilmoituksen kohteella oikeus saada tieto ilmoituksen tekijän henkilöllisyydestä vai ei. Jos lainsäätäjä päätyy siihen, ettei tietoa ilmoituksen tekijän tekijästä ole syytä antaa ilmoituksen kohteelle, olisi ilmoituksen kohteen oikeusturvan riittävä toteutuminen otettava huomioon muulla tavoin.

2) Rikemaksun, julkisen varoituksen, seuraamusmaksun ja muun hallinnollisen toimenpiteen julkistaminen

Tietosuojavaltuutettu katsoo 2. lakiehdotuksen 43 §:n lähtökohtana olevan, että vielä lainvoimaa vailla oleva hallinnollinen seuraamus ja toimenpide julkistettaisiin internetissä niin, että julkistamisesta lähtökohtaisesti käy ilmi rikkomisesta vastuussa olevan henkilöllisyys. Julkistamisen tavoitteena olisi ilmeisesti toimia osana sanktiota. Tietosuojavaltuutetun mielestä on syytä säätää keinoista, joilla vähennetään riskejä tietojen lainvastaiseen käsittelyyn ja muihin tietoihin yhdistämiseen.

<u>VM:n kanta</u>.

1) VM pitää aiheellisena, että 1. lakiehdotuksen 150 §:n 3 momentissa säädetään ilmoituksen kohteena olevan rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoituksesta. Rajoitusta olisi sovellettava sen lisäksi, mitä henkilötietolain 27§:ssä säädetään tarkastusoikeuden rajoitusmahdollisuuksista. Lisäksi VM pitää aiheellisena, että pykälän 1 momentissa säädetään ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suojan turvaamisesta ja, että 3 momentista poistetaan säännös, jonka mukaan tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa tietojen lainmukaisuuden. Tämän sijasta 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen säännös, jonka mukaan ilmoituksen kohteena olevan rekisteröidyn oikeuksista säädetään henkilötietolaissa.

Esityksessä ei ole tarkoitus poiketa edellä sanottua laajemmin rekisteröidyn suojaa koskevista henkilötietolain 26-28 §:n säännöksistä. Henkilötietolain 26 §:n mukaan jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Lain 27 §:ssä säädetään tarkastusoikeuden rajoituksista, minkä lisäksi tulisi sovellettavaksi sijoitusrahastolakiin ehdotettu tarkastusoikeuden rajoitus. Henkilötietolain 28 §:n mukaan sen, joka haluaa tarkastaa itseään koskevat tiedot 26 §:ssä tarkoitetulla tavalla, on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö re-

kisterinpitäjälle. Pykälän mukaan, jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta tietoja, hänen on annettava tästä kirjallinen todistus. Todistuksessa on mainittava ne syyt, joiden vuoksi tarkastusoikeus on evätty. Pykälän mukaan rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi. VM toteaa, ettei rekisterinpitäjä voi antaa tietoja tilanteessa, jossa tietojen tarkastusoikeutta on lailla rajoitettu.

1. lakiehdotuksen150 § tulisi kirjoittaa seuraavasti (muutos kursiivilla):

> 150 §
> Rahastoyhtiöllä on oltava menettely, jota noudattamalla rahastoyhtiön palveluksessa olevat voivat ilmoittaa rahastoyhtiön sisällä riippumattoman kanavan kautta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä 144 b §:n 3 momentissa tarkoitettujen Euroopan unionin säädösten epäillystä rikkomisesta. Ilmoitusmenettelyn tulee sisältää toimenpiteet, joilla suojataan ilmoituksen tekijää ja turvataan ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilötietojen suoja noudattaen henkilötietolakia (523/1999). Ilmoitusmenettelyn tulee lisäksi sisältää ohjeet, joilla turvataan *ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suoja*, jollei rikkomuksen selvittämiseksi tai muuten viranomaisen oikeudesta tietojen saamiseen laissa toisin säädetä.
>
> Rahastoyhtiön on säilytettävä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta koskevat tarpeelliset tiedot. Tiedot on poistettava viiden vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä, jollei tietojen edelleen säilyttäminen ole tarpeen rikostutkinnan, vireillä olevan oikeudenkäynnin, viranomaistutkinnan taikka ilmoituksen tekijän tai ilmoituksen kohteena olevan henkilön oikeuksien turvaamiseksi. Tietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuus on tutkittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua edellisestä tarkistamisesta. Tarkistamisesta on tehtävä merkintä.
>
> *Sen lisäksi, mitä henkilötietolaissa säädetään*, edellä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen kohteena olevalla rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin, jos tietojen antaminen voisi haitata epäiltyjen rikkomisten selvittämistä. *Ilmoituksen kohteena olevan rekisteröidyn oikeuksista säädetään henkilötietolaissa*.
>
> Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemisestä ja niiden käsittelystä rahastoyhtiössä.
>
> Mitä 1—4 momentissa säädetään, sovelletaan myös säilytysyhteisöön.

2) VM toteaa, että voimassa olevassa Finanssivalvonnasta annetun lain 43§:ssä säädetään hallinnollisen seuraamuksen julkistamisesta. Pykälän mukaan ”Julkistamisesta on käytävä ilmi, onko seuraamuksen antamista tai määräämistä koskeva päätös lainvoimainen. Jos muutoksenhakuviranomainen kumoaa päätöksen, Finanssivalvonnan on julkistettava tieto muutoksenhakuviranomaisen päätöksestä vastaavalla tavalla kuin seuraamuksen antaminen tai määrääminen on julkistettu. Seuraamusta koskevat tiedot on pidettävä Finanssivalvonnan internetsivuilla viiden vuoden ajan.” Kyseistä 43 §:ää on muutettu viimeksi luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä (HE 39/2014 vp).

VM toteaa, että viimeksi mainittujen 43 §:ää koskevien esitöiden mukaan seuraamusta koskeviin julkistettaviin tietoihin kuuluu seuraamuksen kohteena olevan henkilön nimi. Pykälän sanamuodon perusteella nimi voidaan julkistaa ennen muutoksenhakuviranomaisen päätöstä.

Esityksessä ehdotetaan, että seuraamuksen julkistamisesta on käytävä ilmi rikkomisesta vastuussa olevan henkilöllisyys. Tämä ei tarkoita asiallista muutosta nykyiseen pykälään. Luottolaitosdirektiivin ja sijoitusrahastodirektiivin lisäksi on tulossa täytäntöön pantavaksi useita muita finanssialan direktiivejä, joissa säädetään hallinnollisista seuraamuksista ja niiden julkistamisesta. VM pitää tarkoituksenmukaisena, että säännökset hallinnollisen seuraamusten julkistamisesta koskevat yhdenmukaisesti finanssialan kaikkia eri toimijoita.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

EK ehdottaa sijoitusrahastolain 38 §:n kumottavaksi, koska kyseisen pykälän mukainen tilintarkastajan velvollisuus tarkastaa rahaston arvonlaskenta on EK:n käsityksen mukaan tarpeeton vaatimus.

VM:n kanta on esitetty edellä vastauksessa FK:n ehdotukseen. VM ei pidä ehdotusta aiheellisena.

FINE

FINE toteaa 1. lakiehdotuksen 123 b §:n vastaavan sisällöltään pitkälti sijoituspalvelulain 10 luvun 13 §:ää. FINE:n mielestä lakiehdotuksen perusteluissa tulisi selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi tärkeää todeta sijoituspalvelulain esitöitä vastaavasti se seikka, että riidanratkaisuelimen toimintaan sitoutuminen tarkoittaa myös osallistumista toiminnan kustannusten kattamiseen.

VM:n kanta. VM:n mielestä esitys vastaa FINE:n ehdotusta. Kyseisen 123 b §:n 1 momentin perusteluissa todetaan, että ”kaikki rahastoyhtiöt eivät kuitenkaan ole sitoutuneet Arvopaperilautakunnan toimintaan eli ne eivät osallistu esimerkiksi lautakunnan kustannusten kattamiseen tai hallintoon. Rahastoyhtiöiden asiakkaana olevien muiden kuin ammattimaisten sijoittajien suojan kannalta olisi erittäin tärkeää, että kaikki rahastoyhtiöt sitoutuisivat asiakasvalituksia käsittelevän lautakunnan toimintaan”. Vastaavantyyppinen lausuma on sijoituspalvelulain esitöissä (HE 32/2012 vp). VM:n mielestä perusteluista ilmenee, että sitoutuminen esimerkiksi Arvopaperilautakunnan toimintaan tarkoittaa osallistumista lautakunnan kustannusten kattamiseen tai hallintoon.

Sijoitusrahastodirektiivin sisältyvät kansalliset optiot ja esitykseen sisältyvä kansalliseen harkintaan perustuva sääntely

Jäsenvaltion harkintavalta

Jäsenvaltiot voivat päättää, että ne eivät säädä hallinnollisia seuraamuksia koskevia sääntöjä sellaisten rikkomisten osalta, joihin sovelletaan kansallista rikosoikeutta (99 artiklan 1 kohdan toinen alakohta).

Jäsenvaltiot voivat antaa toimivaltaisille viranomaisille valtuudet määrätä kansallisen lainsäädännön mukaisesti muuntyyppisiä seuraamuksia 6 kohdassa tarkoitettujen seuraamusten lisäksi tai määrätä

seuraamusmaksuja, jotka ylittävät 6 kohdan e, f ja g alakohdassa tarkoitetut määrät (99 artiklan 7 kohta).

Esityksessä ei ole näihin artikloihin perustuvia ehdotuksia.

Esitykseen sisältyvä kansalliseen harkintaan perustuva sääntely

Esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotetut johto ja toimiva johto määritelmät perustuvat kansalliseen harkintaan. Näitä määritelmiä ei ole sijoitusrahastodirektiivissä.

Lakiehdotuksen 123 b §:n mukaan rahastoyhtiöllä on oltava tehokkaat menettelytavat asiakasvalitusten käsittelemiseksi ja sen on varmistettava, että sen asiakkaana olevat muut kuin ammattimaiset sijoittajat voivat saattaa erimielisyydet ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi. Ehdotus perustuu sijoitusrahastodirektiivin 100 artiklaan, jossa ei säädetä asiakasvalitusten käsittelystä ja sen soveltamisala on rajoitettu kuluttajariitoihin. Pykälässä ehdotettu direktiiviä laajempi soveltamisala perustuu kansalliseen harkintaan.

Lakiehdotuksen 144 b §:n 2 momentin 4 kohta sekä säilytysyhteisön osalta 5 ja 6 kohta, 7 kohdassa mainittu 25 §:n 2 momentin säännös, 11 kohdassa mainittu 31 d §:n säännös sekä 15 kohta perustuvat kansalliseen harkintaan.

Edellä mainitun 144 b §:n 2 momentin 9 kohdan perustelujen viimeisessä virkkeessä todetaan, että ”Säännösten sisällyttäminen momentin soveltamisalaan perustuu kansalliseen harkintaan.” Tämä lause on virheellinen, joka on epähuomiossa jäänyt perusteluihin. Kyseinen 9 kohta perustuu sijoitusrahastodirektiivin 99 a artiklan m alakohtaan. Edellä mainitun virkkeen sijasta 9 kohdan perustelujen viimeinen virke tulisi kirjoittaa seuraavasti (muutos kursiivilla):

Säännös vastaa sijoitusrahastodirektiivin 99 a artiklan m alakohtaa.

Lakiehdotuksen rikkomuksista ilmoittamista koskeva 150 § perustuu direktiivin 99 d artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on edellytettävä, että rahastoyhtiöillä ja säilytysyhteisöillä on käytössään asianmukaiset menettelyt työntekijöitään varten, jotta nämä voivat ilmoittaa rikkomisista sisäisesti erityisen riippumattoman ja itsenäisen kanavan kautta. Menettelyä koskevat vaatimukset perustuvat direktiiviin ja kansalliseen harkintaan.

Lakiehdotukseen sisältyvä valvontavaltuuksia koskeva 22 a luku perustuu kansalliseen harkintaan.

Esityksen 2. lakiehdotukseen sisältyvät 43 §:n 1 momentin muutokset, jotka koskevat hallinnollisen seuraamuksen julkistamista, perustuvat sijoitusrahastodirektiivin 99 b artiklan 1 kohtaan ja osittain voimassa olevaan säännökseen perustuvaan kansalliseen harkintaan. Voimassa oleva pykälä on hyväksytty luottolaitosdirektiiviin täytäntöönpanon yhteydessä vuonna 2014.